

Geen persoonswording, maar persoonsvorming Wat onderwijsvrijheid onze scholen brengt

Door Mgr. Jan Hendriks en Titus Frankemölle

Grondwetsartikel 23, over de vrijheid van onderwijs, ligt al tijden onder vuur omdat het discriminatie in de hand zou werken. Maar het is juist dankzij de onderwijsvrijheid dat er katholieke scholen zijn die vanuit hun inspiratie respect en menselijke waardigheid vooropstellen.

“De leerlingen leren hoofdzaken over geestelijke stromingen die in de Nederlandse multiculturele samenleving een belangrijke rol spelen, en ze leren respectvol om te gaan met seksualiteit en met diversiteit binnen de samenleving, waaronder seksuele diversiteit.” Zo luidt het in de Wet op het primair onderwijs vastgelegde kerndoel 38. Soortgelijke omschrijvingen vinden we in de kerndoelen voor het voortgezet en speciaal onderwijs. De wet heeft tot doel dat scholen zorg dragen voor een sociaal veilig klimaat en aandacht hebben voor burgerschapsvorming.

Onderwijs over geestelijke stromingen is voor katholieke scholen al veel langer een vast onderdeel van het curriculum. Op katholieke scholen is iedereen gewenst en welkom. Katholiek onderwijs kenmerkt zich door een drempelloos toelatingsbeleid; ieder kind is een schepsel van God. Van oudsher wordt op katholieke scholen in Nederland aandacht besteed aan verschillende godsdiensten en culturen.

Het fijne van het onderwijs in Nederland is dat scholen zelf mogen bepalen hoe ze hun onderwijs inrichten. Dit is immers deel van de grondwettelijke vrijheid van onderwijs. Die vrijheid, vastgelegd in artikel 23, geldt dus ook voor deze kerndoelen en de wijze waarop scholen hieraan invulling geven. Waar de vrees voor vreemdelingen en het afwijzen van pluriformiteit en multiculturaliteit van onze samenleving bij sommigen hoog op de agenda staan, zijn er ook die jaarlijks de gelegenheid gebruiken om zich uit te spreken tegen de aandacht die scholen besteden aan seksualiteit en diversiteit.

De wet biedt scholen op grond van artikel 23 echter alle ruimte om te kiezen voor een eigen aanpak van de kerndoelen. Ouders, leerlingen en leerkrachten mogen zelf hun school kiezen. Besturen, schoolleidingen, medewerkers, ouders en leerlingen kunnen samen inhoud en vorm geven aan het onderwijs. Nergens is vastgelegd dat je per se gebruik moet maken van een bepaald aanbod. Integendeel! Dat het resultaat van het verzorgde onderwijs in overeenstemming moet zijn met de kerndoelen, spreekt voor zich.

Als Nederlandse Katholieke Schoolraad gaan we ervan uit dat alles wat op school gebeurt goed is doordacht en de toets van de sociale leer en ethiek van de Kerk doorstaat. Denken en handelen moeten immers in overeenstemming zijn met de waardigheid van de menselijke persoon, het algemeen welzijn, gerechtigheid, solidariteit en subsidiariteit.

In de katholieke traditie spreken we niet over onderwijs, maar over het bredere begrip educatie. Het gaat om de educatie van de mens, van iedere mens en van de gehele mens. We kiezen daarom in onze traditie nadrukkelijk voor persoonsvorming en niet voor persoonswording. We willen kinderen leren om altijd voor de liefdevolle weg van het goede te kiezen. Daartoe moeten kinderen gevormd worden: tot de goede aanwending van hun kennis, de goede omgang met anderen en de goede inzet voor de zwakkeren.

De Nederlandse wetgeving biedt het onderwijs juist die vrijheid. Dat is een groot goed. Het is daarmee ook aan ons allen om daar concreet invulling aan te geven. Scholen kunnen ook hierover het gesprek aangaan met de bisschoppelijk gedelegeerde voor het katholiek onderwijs in het eigen bisdom.

Wij spreken de hoop uit dat het onderwijs volop gebruik mag maken van de vrijheid die de grondwet ons biedt en wensen allen die zich dagelijks voor goed onderwijs inzetten de kracht van Gods Geest toe.

Mgr. Jan Hendriks is bisschop-referent voor het katholiek onderwijs. Titus Frankemölle is diaken en voorzitter van de Nederlandse Katholieke Schoolraad.